

Nr 139

Av herr **Hamilton**, om avdrag för erlagd förmögenhetsskatt vid taxering till statlig inkomstskatt.

I det svenska skattesystemet ingår den statliga förmögenhetsskatten såsom en komponent till den allmänna inkomstskatten. Dess andel i den totala skattebudgeten är förhållandevis ringa och uppgick taxeringsåret 1958 till 170,9 miljoner kronor (debiterat belopp) varav 168,1 är hänförligt till fysiska personer och oskiftade dödsbon. Den beskattningsbara förmögenhetsmassa vartill dessa belopp hänför sig är angiven till cirka 28 000 resp. 26 000 miljoner kronor. Antalet förmögenheter överstigande 80 000 kronor var samma taxeringsår 140 607 stycken tillhörande fysiska personer och oskiftade dödsbon.

De skäl, vilka under tidernas lopp framförts såsom anledning till införande respektive bibehållande av särskild förmögenhetsskatt, är i huvudsak av tvenne slag, dels politiskt betingade, dels fiskaliska.

De politiska skälen synes, främst i gången tid, ha förestavats av en över-skattning av möjligheten att i samhället genomföra ekonomisk omfördelning med hjälp av en starkt progressiv inkomstbeskattning i kombination med förmögenhetsskatt.

Förmögenhetsskattens inkomstomfördelande effekt torde i dagens läge vara ytterst blygsam, vilket bl. a. belysts av en nyligen i ämnet offentliggjord utredning. Att tillfredsställa rent allmänna ofta diffusa rättviseföreställningar genom krav på omfördelning utan verklig effekt kan icke vara ett samhällsekonomiskt intresse.

De skattemässiga skälen för förmögenhetsskattens användande synes ha grundats mindre på kunskap om densammas verkningar än en allmän uppfattning om förmögenhetens »stryktålighet». Så sent som i direktiven till 1957 års arvsskattesakkunniga har gjorts vissa uttalanden, som tyder på att verkningarna av gällande dödsboskatter och årliga skatter som träffar förmögenheter icke är tillräckligt klarlagda. Någon undersökning angående dessas verkningar har synbarligen ännu icke i dag företagits på officiellt håll. Vissa på privat initiativ tillkomna undersökningar föreligger dock och har bl. a. delgivits arvsskattesakkunniga.

Vid ett studium av ovannämnda förmögenhetens placering i samhället (Statistisk årsbok 1959) finner man att över hälften av desamma innehaves

av företagare. Sannolikt är att den överväldigande delen av dessa har placerat sina tillgångar i eget företag. Det synes därtill icke oberättigat att antaga att av den knappa fjärdedel (31 540 st.) förmögenheter som innehaves av anställda övervägande delen torde ha placerat förmögenheten helt eller delvis i det företag där anställningen innehaves. Även om 36 157 förmögenhetsinnehavare anges såsom icke yrkesverksamma, står det klart att det övervägande antalet förmögenhetsinnehavare förutom kapitalinkomst även uppstår arbetsinkomst. Detta sistnämnda förhållande är av stor betydelse när det gäller att bedöma verkningarna av förmögenhetsskatten.

När man bedömer skäligheten och rimligheten av denna skatt bör hänsyn tas till att eget kapital är nödvändigt för bedrivande av all näringsverksamhet. Att begära att ekonomisk verksamhet skall bedrivas enbart med främmande kapital är icke realistiskt. Ur allmän ekonomisk synpunkt måste kapitalplacering i samhällsnyttiga näringar betraktas som nödvändig för en sund ekonomisk utveckling.

Beskattningen av arbetande kapital i affärsverksamhet över huvud taget borde ur dessa synpunkter ej vara så hög att kapitalbildning försvåras eller omöjliggöres eller kapitalet rent av förbrukas på grund av det höga skattestrycket. Sådana verkningar framträder särskilt markant då kapitalavkastning uppträder i kombination med arbetsinkomst, vilket enligt ovan synes vara det normala.

Upprättar man t. ex. ett diagram med en kurva över vad som återstår efter skatt av en kapitalavkastning på 4 % i kombination med en arbetsinkomst av 25 000 kronor blir denna kurva nära helt flack, vilket visar att den som genom sparande ökar sin kapitalavkastning inte får behålla något av denna ökning efter skatt. Det är att beakta att en räntabilitet av 4 % utgör en för många näringar hög siffra, t. ex. jordbruk och fastighetsförvaltning.

I vissa lägen får förmögenhetsskatten tillsammans med inkomstskatterna den inverkan att en höjning av inkomsten tillsammans med höjning av förmögenheten medför att den sammanlagda skattehöjning som blir följden härav är större än inkomstökningen. Ett liknande orimligt resultat framträder som särskilt stötande då det uppträder som en effekt av en rent nominell höjning av taxeringsvärden (genom t. ex. fastighetstaxering) utan motsvarande inkomstökning.

Det påvisade förhållandet föranledes av att förmögenhetsskatten ej är relativ till förmögenhetens avkastning och de skattespärrear som finnes ej är effektiva. En fortsatt belastning av förmögenheter, placerade i allmän affärsverksamhet och jordbruk, av dagens tyngd resulterar successivt i en ekonomisk underminering av många företag med risk för uppdelning av den ekonomiska förvaltningsenheten. Särskilt jordbruksföretag synes, med hänsyn till den där normala proportionen mellan förmögenhet (till huvuddel fastighetsvärde) och omsättning vara särskilt hotade. Ur nationalekono-

misk synpunkt liksom arbetsmarknadssynpunkt torde en dylik utveckling icke ligga i det allmännas intresse.

En översyn och reduktion av förmögenhetsskatteskalorna och en effektivisering av skattespärrarna torde inte enbart råda bot för missförhållandena, i all synnerhet som dessa åtgärder lämpligen bör vidtagas i samband med en allmän översyn av inkomstskatteskalorna.

Enda utvägen att någorlunda snabbt och i varje fall före nästkommande fastighetstaxering, vilken kan befaras medföra skärpta olägenheter i dessa hänseenden, åstadkomma ändring förefaller vara att göra erlagd förmögenhetsskatt avdragsgill vid inkomsttaxering.

Det är att förmoda att statens inkomstbortfall efter en kort övergångsperiod återhämtas genom åtgärdens allmänt stimulerande effekt.

Med stöd av det anförda hemställes,

att riksdagen måtte besluta att erlagd förmögenhetsskatt fr. o. m. taxeringsåret 1962 skall vara avdragsgill vid taxering till statlig inkomstskatt, samt

att vederbörande utskott måtte utarbeta förslag till här för erforderlig författningstext.

Stockholm den 25 januari 1960

Fredrik-Adolf Hamilton